

Sygn. akt I C 764/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2023 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Renata Lech

Protokolant: sekretarz sądowy Agata Warzyńska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2023 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. B. i P. B.**

przeciwko **(...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o ustalenie nieważności umowy

1. stwierdza, iż umowa o Kredyt Mieszkaniowy (...) Nr (...)11- (...) zawarta dnia 26.05.2011 roku pomiędzy powodami M. B. i P. B., a poprzednikiem prawnym pozwanego tj. (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G. jest nieważna w całości;
2. zasądza od pozwanego **(...) Bank (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.** solidarnie na rzecz powodów **M. B. i P. B.** kwotę **11.834,00 zł (jedenaście tysięcy osiemset trzydzieści cztery złote)** tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

SSO Renata Lech

Sygn. akt I C 764/23

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 26 kwietnia 2023 roku skierowanym przeciwko **(...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.** powodowie **M. B. i P. B.**, reprezentowani przez pełnomocnika radcę prawnego A. G., wnosili o stwierdzenie nieważności umowy o Kredyt Mieszkaniowy (...) Nr (...)11- (...) z dnia 26.05.2011 roku zawartej pomiędzy powodami M. B. i P. B., a poprzednikiem prawnym pozwanego banku tj. (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G. oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższego żądania powodowie wskazali, iż zawarli przedmiotową umowę kredytową jako konsumenci z przeznaczeniem środków na potrzeby własne -finansowanie kosztów budowy domu jednorodzinnego zlokalizowanego: (...)-(...) R., Ł. (...). Udzielono im kredytu w kwocie 250.000,00 zł, przy czym cała kwota została powodom wypłacona w walucie polskiej PLN.

W ocenie powodów łącząca strony umowa kredytu hipotecznego jest nieważna z uwagi na zawarte w niej niedozwolone klauzule umowne, tj. postanowienia zawarte w **§1 ust. 1 (...) i § 1, 16, 19 (...)**.

Zdaniem powodów powyższe postanowienia są sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interes powodów, będących konsumentami, gdyż powodują rażącą dysproporcję praw i obowiązków umownych na niekorzyść

konsumenta, jak również są nietransparentne. Jak wynika z z kwestionowanych regulacji wzorca umowy, sposób ustalenia wartości kursu waluty (...) podawanych w Tabeli banku nie został w żaden sposób określony, postanowienia te są zatem całkowicie niejednoznaczne i nieprzejrzyste.

Wobec tego, iż kwestionowane postanowienia umowne dotyczą głównych świadczeń stron, kluczowych dla ważności całej umowy, prowadzą one do nieważności całej umowy.

(k.3-29 v.,)

Pozwany (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika adwokata J. J., nie uznał żądania pozwu i wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu. Pozwany zakwestionował roszczenie tak co do zasady, jak i wysokości, wskazując, iż z treści pozwu nie wynika, na jakiej podstawie powodowie żądają stwierdzenia nieważności umowy.

Pozwany podniósł, iż brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności łączącej strony umowy kredytu hipotecznego. W ocenie pozwanego nie można przyjąć, iż kwota kredytu, którą bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy nie została w umowie określona w kwocie nominalnej. Finalne wypłacenie kredytobiorcom złotych po ich przewalutowaniu z (...) stanowi w ocenie pozwanego wyłącznie dopuszczalną rozbieżność między walutą zobowiązania i walutą wykonania świadczenia, co w żadnej mierze nie pozostaje w sprzeczności z naturą zobowiązania. Zdaniem pozwanego powodowie byli świadomi ryzyka kursowego istniejącego zarówno na etapie wypłaty, jak i spłaty kredytu oraz jego wpływu na zaciągnięte zobowiązanie. W ocenie pozwanego, nawet gdyby przyjąć iż kwestionowane postanowienia umowne są niedozwolone, to ich wyeliminowanie z umowy nie rodzi nieważności całego zobowiązania, gdyż istnieje możliwość dalszego wykonywania umowy bezpośrednio w walucie (...). Warunki umowy, a w tym kwestionowane przez powodów postanowienia, w ocenie pozwanego, zostały z nimi indywidualnie uzgodnione. W dacie zawarcia umowy mieli oni bezsprzecznie świadomość możliwości wyboru zarówno rodzaju kredytu (złotówkowy, walutowy – i to w różnych walutach), poszczególnych parametrów kredytu oraz możliwości dokonania ich zamiany. Powodowie mogli też decydować w jaki sposób – z rachunku walutowego, technicznego walutowego czy też z rachunku złotowego – chcą spłacać zobowiązania wynikające z umowy kredytowej.

Pozwany wskazał ponadto, iż w trakcie negocjacji stronie powodowej zaoferowano w pierwszej kolejności kredyt w PLN, z której to oferty powodowie zrezygnowali. Wskazali wprost we wniosku kredytowanym, że wybierają walutę kredytu (...), mając w pełni świadomość ryzyka kursowego, w tym faktu, iż w przypadku wzrostu kursu waluty podwyższeniu ulega zarówno rata spłaty, jak i kwota zadłużenia wyrażona w walucie polskiej

W ocenie pozwanego stosowanie sankcji nieważności umowy o kredyt denominowany ze względu na zapisy umowne dopuszczające możliwość przeliczeń świadczeń Banku i kredytobiorców po kursie określonym w tabeli Banku, narusza zasadę proporcjonalności oraz zasadę pewności prawa.

Roszczenia powodów zdaniem pozwanego nie zasługują na ochronę sądową, gdyż kredytobiorcy indywidualnie uzgodnili z bankiem treść umowy kredytu, w szczególności zasady wypłaty i spłaty kredytu. Umowa kredytu nie jest sprzeczna z jakimikolwiek przepisami prawa polskiego ani wspólnotowego, czy też zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, a w efekcie nie jest nieważna ani bezskuteczna.

(k.49-61)

Ostatecznie na rozprawie w dniu 16 października 2023 roku pełnomocnicy stron poparli swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie.

(k.94)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie zawarli z Bankiem umowę kredytu mieszkaniowego w dniu 26 maja 2011 r. nr (...)11- (...).

Umowa składa się z **Części Szczególnej Umowy (...)** oraz **Części Ogólnej Umowy (...)**.

(...) zawiera wynegocjowane przez Powodów warunki udzielenia, spłaty i zabezpieczenia spłaty kredytu, podczas gdy (...) zawiera zapisy o charakterze ogólnym, odnoszące się m.in. do opcji wybranych przez Powodów w (...). Treść (...) wskazuje na indywidualne uzgodnienia z Powodami.

Na podstawie Umowy (...) Bank oddał do dyspozycji Kredytobiorcy kwotę 250.000,00 zł z zastrzeżeniem, że ostateczna wysokość zobowiązania Kredytobiorcy do spłaty wyrażona w (...), określona będzie po wypłacie całej kwoty kredytu i po przeliczeniu na tą walutę po kursie jej kupna, zgodnie z Tabelą Kursów obowiązującą w Banku w dniach i w momentach poszczególnych uruchomień (**§ 1 ust. 1 (...)**).

Cel kredytu: finansowanie kosztów budowy domu jednorodzinnego zlokalizowanego: (...)-(...) R., Ł. (...).

§ 1 (...)

1. Kredyt mieszkaniowy (...) jest udzielany w złotych.

2. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej:

1/ Kwota udzielonego kredytu określona jest w (...) w złotych z zastrzeżeniem, że kwota ta jest indeksowana do waluty obcej na zasadach, określonych w pkt 2,

2/ Zobowiązanie Kredytobiorcy do spłaty wyrażone jest w walucie obcej, do jakiej kredyt jest indeksowany, a ostateczna wysokość tego zobowiązania, określona zostanie po wypłacie całej kwoty kredytu oraz po przeliczeniach na walutę po kursie kupna danej waluty, zgodnie z Tabelą kursów obowiązującą w Banku w dniach i w momentach poszczególnych uruchomień środków,

3/ Na wysokość kwoty zobowiązania Kredytobiorcy oraz wysokość raty kapitałowo-odsetkowej, mają wpływ zmiany kursów walut oraz zmiany spreadu walutowego w trakcie okresu kredytowania, tj. różne kursy w dniach kolejnych wypłat transz,

4/ Ryzyko związane ze zmianą kursu waluty oraz zmianą wysokości spreadu walutowego ponosi Kredytobiorca, z uwzględnieniem w szczególności § 16 ust. 3 i 4 oraz § 25 ust. 6,

5/ Tabele kursów oraz informacje o wysokości spreadów walutowych, udostępniane są Klientom Banku w następujący sposób:

a) aktualne:

- zamieszczane są na stronie internetowej Banku oraz
- wywieszane są na tablicy ogłoszeń w Banku oraz
- na życzenie Klienta podawane są telefonicznie lub mailem

b) archiwalne:

- zamieszczane są na stronie internetowej Banku oraz
- na życzenie Klienta podawane są telefonicznie lub mailem

§ 16 (...)

1. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, uruchomienie środków następuje:

1/ W złotych lub

2/ W walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany z zastrzeżeniem, że warunki uruchomienia są zgodne z warunkami transakcji, dotyczącymi waluty oraz celu kredytowania,

2. W przypadku, gdy Kredytobiorca wybierze opcję uruchomienia w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany:

1/ Wszystkie transze kredytu uruchamiane są w tej samej walucie,

2/ Uruchomienie środków następuje:

a) na rachunek walutowy w Banku (osobisty lub rachunek obsługi kredytu), bądź

b) w formie przelewu, na wskazany przez Kredytobiorcę rachunek, na obowiązujących w Banku zasadach wykonywania przelewów w obrocie dewizowym. W takich przypadkach, Kredytobiorca zobowiązany jest do wpłaty depozytu w kwocie 300 złotych, na wskazany w (...) swój rachunek osobisty lub rachunek obsługi kredytu w PLN, na poczet rozliczenia kosztów przelewu w obrocie dewizowym przez bank beneficjenta. Kwota depozytu będzie zablokowana do momentu rozliczenia kosztów przelewu przez bank beneficjenta. W przypadku, gdy Kredytobiorca wskaże rachunek obsługi kredytu - rozliczenie kosztów przelewu przez bank beneficjenta, następuje w terminie 100 dni od daty realizacji przelewu.

3. W przypadku kredytu indeksowanego, gdy przyznana kwota kredytu, na skutek różnic kursowych, okaże się na dzień uruchomienia kredytu kwotą:

1/ Przewyższającą kwotę wymaganą do realizacji celu, określonego w (...), Bank uruchomi środki w wysokości, stanowiącej równowartość w walucie kredytu kwoty niezbędnej do realizacji tego celu oraz dokona obniżenia salda kredytu, o kwotę niewykorzystaną

2/ Niewystarczającą do realizacji celu mieszkaniowego, określonego w (...), Kredytobiorca zobowiązany jest przed uruchomieniem kredytu, do zbilansowania inwestycji ze środków własnych lub ze środków przeznaczonych na dowolny cel.

4. W przypadku wypłat w złotych, kwota transzy po wypłaceniu przeliczana jest przez Bank na walutę, do jakiej kredyt jest indeksowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów obowiązującą w Banku w dniu i w momencie wypłaty środków.

5. Po wypłacie każdej transzy kredytu, Bank wysyła do Kredytobiorcy harmonogram spłat, informujący:

1/ O kwocie wypłaconego kredytu - w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany, a w przypadku wypłaty kolejnej transzy - o łącznej kwocie dotychczasowych wypłat w walucie obcej, z zastrzeżeniem § 1 ust. 2 pkt 3 oraz

2/ O wysokości raty kapitałowo-odsetkowej.

§19 (...)

W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej:

1/ Harmonogram spłat kredytu wyrażony jest w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany,

2/ Spłata następuje w złotych lub w zadeklarowanej przez Kredytobiorcę walucie kredytu, wskazanej w (...), w następujący sposób:

a) Kredytobiorca dokonuje wpłaty środków gotówką w kasie Banku lub przelewem z rachunku osobistego, prowadzonego przez inny bank:

- na swój rachunek osobisty prowadzony przez Bank lub

- bezpośrednio na wskazany w (...) bankowy rachunek obsługi kredytu,

b) w dniu wymagalności, określonym w harmonogramie spłat - Bank pobiera środki, wyłącznie w wysokości należnej Bankowi kwoty, która w całości pokryje przypadającą na ten dzień kwotę raty kredytu wraz z odsetkami:

- ze Złotowego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego Kredytobiorcy, na podstawie udzielonego Bankowi pełnomocnictwa, jeśli spłata następuje w złotych lub
- z rachunku walutowego Kredytobiorcy, na podstawie udzielonego Bankowi pełnomocnictwa, jeśli spłata następuje w walucie obcej.

3/ W przypadku spłaty kredytu w złotych, spłata następuje w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, przy czym do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu i w momencie spłaty.

4/ W przypadku, gdy Kredytobiorca wskaże w (...) walutę kredytu jako walutę spłaty, a dokona wpłaty na rachunek osobisty lub obsługi kredytu w złotych z dyspozycją na spłatę raty, Bank nie zrealizuje tej dyspozycji jako niezgodnej z niniejszą Umową,

5/ W przypadku deklaracji spłaty w walucie kredytu, gdy klient dokonuje wpłaty gotówki bezpośrednio na walutowy rachunek obsługi kredytu:

a) wpłaty przyjmowane są w Oddziałach i P. Banku, prowadzących operacje gotówkowe w walutach obcych,

b) operacje w walutach obcych nie obejmują bilonu,

6/ Spłata zaległej raty lub odsetek wykonywana jest z datą wpływu środków, przy czym w przypadku kredytów indeksowanych, spłacanych w złotych w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, do przeliczeń spłacanej zaległej kwoty, stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów, obowiązującej w Banku w dniu i w momencie spłaty.

(dowód: umowa Kredytu z dnia 26 maja 2011 r. nr (...)11- (...) k.33-43 v.,)

Powodowie zdecydowali się na zaciągnięcie kredytu z przeznaczeniem na budowę domu. W dacie zawierania umowy powodowie nie prowadzili działalności gospodarczej.

Zawarcie umowy zostało poprzedzone spotkaniami kredytobiorcy z przedstawicielem banku, podczas których przeanalizowana została zdolność kredytowa powodów oraz przedstawiono jej warunki kredytowania.

Powodowie otrzymali rekomendację do zawarcia umowy kredytu indeksowanego do (...), w szczególności ze względu na niższą, w stosunku do kredytu nieindeksowanego do waluty obcej, wysokość raty kapitałowo - odsetkowej, co ostatecznie przekonało ją do zaciągnięcia kredytu indeksowanego do (...).

Żadna osoba z banku udzielająca kredytów w ogóle nie wytłumaczyła powodom, że istnieje coś takiego jak spread walutowy ani nie zwracała uwagi powodów na odrębność kursów kupna i sprzedaży (...) oraz jednoczesny brak ich sztywnego powiązania chociażby ze średnim kursem NBP, ale pozostawiający bankowi swobodę jednostronnego kształtowania. Nie miała świadomości, że wzrost kursu (...) spowoduje nie tylko wzrost raty odsetkowej, ale także kapitałowej.

Pracownik Banku poinformował powodów, że kredyt indeksowany do waluty obcej jest dla niej najlepszym rozwiązaniem. Powodowie kierowali się zaufaniem do pozwanego jako podmiotu profesjonalnego. Powodowie przed podpisaniem umowy nie konsultowali jej treści.

(**dowód:** nagranie audio-video z dnia 16 października 2023 roku zeznania powoda P. B. 00:14:53- 00:21:59 **k.93 v., 94**, zeznania powódki M. B. 00:21:59 - 00:22:49 **k.94**)

Dokonując powyższych ustaleń faktycznych Sąd oparł się przede wszystkim na przedłożonych przez stronę powodową dokumentach, tj.umowy kredytowej oraz stanowiących jej integralną część załącznikach oraz zeznaniach powodów, które Sąd uznał za w pełni wiarygodne.

Sąd pominął natomiast zeznania świadka **J. C.**, która nie brała udziału przy zawieraniu umowy kredytowej przez powodów, przedstawiła jedynie teoretyczną wiedzę odnośnie tego, jak powinna wyglądać procedura zawierania kredytów indeksowanych. Jakie obowiązki leżały po stronie banku, jakie informacje winien przekazać bank kredytobiorcy. Dlatego też jej zeznania nie rzutowały na ostateczne rozstrzygnięcie Sądu.

Sąd pominął wniosek dowodowy w postaci zeznań świadka A. K. jako niemożliwy do przeprowadzenia z uwagi na śmierć świadka.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Bezspornym jest, że powodowie zawarli z Bankiem umowę kredytu mieszkaniowego w dniu 26 maja 2011 r. nr (...)11- (...).

Umowa składa się z **Części Szczególnej Umowy (...)** oraz **Części Ogólnej Umowy (...)**.

(...) zawiera wynegocjowane przez Powodów warunki udzielenia, spłaty i zabezpieczenia spłaty kredytu, podczas gdy (...) zawiera zapisy o charakterze ogólnym, odnoszące się m.in. do opcji wybranych przez Powodów w (...). Treść (...) wskazuje na indywidualne uzgodnienia z Powodami.

Na podstawie Umowy (...) Bank oddał do dyspozycji Kredytobiorcy kwotę 250.000,00 zł z zastrzeżeniem, że ostateczna wysokość zobowiązania Kredytobiorcy do spłaty wyrażona w (...), określona będzie po wypłacie całej kwoty kredytu i po przeliczeniu na tą walutę po kursie jej kupna, zgodnie z Tabelą Kursów obowiązującą w Banku w dniach i w momentach poszczególnych uruchomień (**§ 1 ust. 1 (...)**).

Cel kredytu: finansowanie kosztów budowy domu jednorodzinnego zlokalizowanego: (...)-(...) R., Ł. (...).

Ocena zasadności powództwa w niniejszej sprawie wymaga oceny powyższych zapisów umowy zawierających klauzule przeliczeniowe w kontekście normy z art. 385¹ § 1 k.c. Zgodnie z powyższym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenie stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z zapisem § 2 powyższego przepisu jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Powyzsza regulacja prawna winna być przy tym interpretowana w sposób zgodny z prawem wspólnotowym, tj. przede wszystkim z Dyrektywą Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. U. UE L 1993/95/29). Z art. 3 i 5 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, a także z pkt 1 lit j i l oraz pkt 2 lit. b i d załącznika do tej dyrektywy wynika, że „do celów przestrzegania wymogu przejrzystości zasadnicze znaczenie ma kwestia, czy umowa wskazuje w sposób przejrzysty powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty obcej, a także związek między

tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak aby konsument mógł przewidzieć, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne". Zwrot „w innych warunkach” oznacza, że w momencie zawarcia umowy, konsument powinien móc przewidzieć to, co będzie w momencie spłaty poszczególnych rat miesięcznych. Ocena świadomości konsumenta przy zawieraniu umowy jest możliwa jedynie w ramach kontroli incydentalnej, a wszelkie wątpliwości co do spełnienia przez bank wymogu przejrzystości powinny być interpretowane na korzyść konsumenta.

W świetle powyższych regulacji, aby określone postanowienie umowy mogło zostać uznane za „niedozwolone postanowienie umowne” (abuzywne, czy też nieuczciwe w rozumieniu dyrektywy 93/13), spełnione muszą zostać następujące warunki: 1) zawarcie umowy z konsumentem, 2) brak indywidualnego uzgodnienia postanowienia umownego, 3) postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 4) postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy „głównych świadczeń stron”.

Bezspornym jest przy tym okoliczność, że powodowie zawierając umowę kredytową byli konsumentem według art. 22¹ k.c.

Z okoliczności zawarcia umowy wynika, iż postanowienia umowy zawierające mechanizm przeliczeniowy nie zostały indywidualnie uzgodnione z kredytobiorcami. Umowę zawarto jako ramową, z wykorzystaniem wzorca banku. Sporne klauzule nie były przedmiotem negocjacji. Tymczasem kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, rozumiane, jako nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków. Zachowania stron stosunku prawnego, także w fazie poprzedzającej zawarcie umowy, powinny zaś uwzględniać takie wartości, jak: uczciwość, zaufanie, lojalność, rzetelność. Im powinny odpowiadać postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta. Cytowane wyżej klauzule nie pozwalają na realizację takich wartości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 lipca 2017r., I ACa 143/17).

Sąd podziela przy tym w pełni argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2019r. w sprawie II CSK 19/18, gdzie Sąd Najwyższy wskazał, iż: „przyjmuje się, że postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, jeżeli kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy, słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby takie postanowienie w drodze negocjacji indywidualnych. Natomiast w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które, w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym dyspozytywnych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., III CZP29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2).

Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkujące niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, nie publ., z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC -ZD 2017, nr 1, poz. 9; z dnia 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14, nie publ., z dnia 30 września 2015 r., I CSK 800/14, nie publ., z dnia 29 sierpnia 2013 r. I CSK 660/12, nie publ.). Sporna umowa kredytu została zawarta przed zmianą ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. -Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 2187) dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. (Dz. U. Nr 165, poz.984), którą wprowadzono uregulowania, iż umowa o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo -odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu (art. 69 ust. 2 pkt 4a pr. bank.) oraz, że w przypadku takich umów kredytu, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych bezpośrednio w tej walucie (art. 69 ust. 3 pr. bank.).W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś w przypadku kredytu indeksowanego, kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty obowiązującym w

dniu uruchomienia kredytu. W obu rodzajach kredytu kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w odniesieniu do kredytów zawieranych przed tą nowelizacją prawa bankowego zostało już wyjaśnione, że dopuszczalne jest zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej, z tym że tego rodzaju zastrzeżenie dotyczy wyłącznie sposobu wykonania zobowiązania, a zatem nie powoduje zmiany waluty wierzytelności (por. wyrok z dnia 25 marca 2011 r., IV CSK 377/10, nie publ. oraz z dnia 29 kwietnia 2015 r., VCSK 445/14, nie publ.). Jednak mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (por. wyrok z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, nie publ.). Do celów przestrzegania przez przedsiębiorcę w stosunku do konsumenta wymagania przejrzystości zasadnicze znaczenie ma to, czy umowa wskazuje w sposób jednoznaczny powody i specyfikę mechanizmu przeliczania waluty, tak by konsument mógł przewidzieć, na podstawie transparentnych i zrozumiałych kryteriów, wynikające dla niego z tego faktu konsekwencje ekonomiczne (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 kwietnia 2014 r., nr C -26/13, sprawa Árpád Kásler, Hajnalka Káslerné Rábai przeciwko OTP Jelzálogbank Zrt). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy indeksacja prowadząca do zmiany wysokości świadczenia zobowiązanego stanowi w istocie wariant waloryzacji sądowej, mają zatem zastosowania do niej przesłanki określone w art. 358¹ § 3 k.c. nakazujące rozważenie interesów stron i zasad współżycia społecznego w określaniu zmiany wysokości umownego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku z dnia 1 marca 2017r., IV CSK 285/16, nie publ.).”

Umowa składa się z **Części Szczególnej Umowy (...)** oraz **Części Ogólnej Umowy (...)**.

W umowie zawarto następujące postanowienia:

§ 1 ust. 1 (...)

Na podstawie Umowy (...) Bank oddał do dyspozycji Kredytobiorcy kwotę 250.000,00 zł z zastrzeżeniem, że ostateczna wysokość zobowiązania Kredytobiorcy do spłaty wyrażona w (...), określona będzie po wypłacie całej kwoty kredytu i po przeliczeniu na tą walutę po kursie jej kupna, zgodnie z Tabelą Kursów obowiązującą w Banku w dniach i w momentach poszczególnych uruchomień (**§ 1 ust. 1 (...)**).

§ 1 (...)

1. Kredyt mieszkaniowy (...) jest udzielany w złotych.
2. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej:
 - 1/ Kwota udzielonego kredytu określona jest w (...) w złotych z zastrzeżeniem, że kwota ta jest indeksowana do waluty obcej na zasadach, określonych w pkt 2,
 - 2/ Zobowiązanie Kredytobiorcy do spłaty wyrażone jest w walucie obcej, do jakiej kredyt jest indeksowany, a ostateczna wysokość tego zobowiązania, określona zostanie po wypłacie całej kwoty kredytu oraz po przeliczeniach na walutę po kursie kupna danej waluty, zgodnie z Tabelą kursów obowiązującą w Banku w dniach i w momentach poszczególnych uruchomień środków,
 - 3/ Na wysokość kwoty zobowiązania Kredytobiorcy oraz wysokość raty kapitałowo-odsetkowej, mają wpływ zmiany kursów walut oraz zmiany spreadu walutowego w trakcie okresu kredytowania, tj. różne kursy w dniach kolejnych wypłat transz,

4/ Ryzyko związane ze zmianą kursu waluty oraz zmianą wysokości spreadu walutowego ponosi Kredytobiorca, z uwzględnieniem w szczególności § 16 ust. 3 i 4 oraz § 25 ust. 6,

5/ Tabele kursów oraz informacje o wysokości spreadów walutowych, udostępniane są Klientom Banku w następujący sposób:

c) aktualne:

- zamieszczane są na stronie internetowej Banku oraz
- wywieszane są na tablicy ogłoszeń w Banku oraz
- na życzenie Klienta podawane są telefonicznie lub mailem

d) archiwalne:

- zamieszczane są na stronie internetowej Banku oraz
- na życzenie Klienta podawane są telefonicznie lub mailem

§ 16 (...)

1. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, uruchomienie środków następuje:

1/ W złotych lub

2/ W walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany z zastrzeżeniem, że warunki uruchomienia są zgodne z warunkami transakcji, dotyczącymi waluty oraz celu kredytowania,

2. W przypadku, gdy Kredytobiorca wybierze opcję uruchomienia w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany:

1/ Wszystkie transze kredytu uruchamiane są w tej samej walucie,

2/ Uruchomienie środków następuje:

a) na rachunek walutowy w Banku (osobisty lub rachunek obsługi kredytu), bądź

b) w formie przelewu, na wskazany przez Kredytobiorcę rachunek, na obowiązujących w Banku zasadach wykonywania przelewów w obrocie dewizowym. W takich przypadkach, Kredytobiorca zobowiązany jest do wpłaty depozytu w kwocie 300 złotych, na wskazany w (...) swój rachunek osobisty lub rachunek obsługi kredytu w PLN, na poczet rozliczenia kosztów przelewu w obrocie dewizowym przez bank beneficjenta. Kwota depozytu będzie zablokowana do momentu rozliczenia kosztów przelewu przez bank beneficjenta. W przypadku, gdy Kredytobiorca wskaże rachunek obsługi kredytu - rozliczenie kosztów przelewu przez bank beneficjenta, następuje w terminie 100 dni od daty realizacji przelewu.

3. W przypadku kredytu indeksowanego, gdy przyznana kwota kredytu, na skutek różnic kursowych, okaże się na dzień uruchomienia kredytu kwotą:

1/ Przewyższającą kwotę wymaganą do realizacji celu, określonego w (...), Bank uruchomi środki w wysokości, stanowiącej równowartość w walucie kredytu kwoty niezbędnej do realizacji tego celu oraz dokona obniżenia salda kredytu, o kwotę niewykorzystaną

2/ Niewystarczającą do realizacji celu mieszkaniowego, określonego w (...), Kredytobiorca zobowiązany jest przed uruchomieniem kredytu, do zbilansowania inwestycji ze środków własnych lub ze środków przeznaczonych na dowolny cel.

4. W przypadku wypłat w złotych, kwota transzy po wypłaceniu przeliczana jest przez Bank na walutę, do jakiej kredyt jest indeksowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów obowiązującą w Banku w dniu i w momencie wypłaty środków.

5. Po wypłacie każdej transzy kredytu, Bank wysyła do Kredytobiorcy harmonogram spłat, informujący:

1/ O kwocie wypłaconego kredytu - w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany, a w przypadku wypłaty kolejnej transzy - o łącznej kwocie dotychczasowych wypłat w walucie obcej, z zastrzeżeniem § 1 ust. 2 pkt 3 oraz

2/ O wysokości raty kapitałowo-odsetkowej.

§19 (...)

W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej:

1/ Harmonogram spłat kredytu wyrażony jest w walucie, do jakiej kredyt jest indeksowany,

2/ Spłata następuje w złotych lub w zadeklarowanej przez Kredytobiorcę walucie kredytu, wskazanej w (...), w następujący sposób:

a) Kredytobiorca dokonuje wpłaty środków gotówką w kasie Banku lub przelewem z rachunku osobistego, prowadzonego przez inny bank:

- na swój rachunek osobisty prowadzony przez Bank lub

- bezpośrednio na wskazany w (...) bankowy rachunek obsługi kredytu,

b) w dniu wymagalności, określonym w harmonogramie spłat - Bank pobiera środki, wyłącznie w wysokości należnej Bankowi kwoty, która w całości pokryje przypadającą na ten dzień kwotę raty kredytu wraz z odsetkami:

- ze Złotowego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego Kredytobiorcy, na podstawie udzielonego Bankowi pełnomocnictwa, jeśli spłata następuje w złotych lub

- z rachunku walutowego Kredytobiorcy, na podstawie udzielonego Bankowi pełnomocnictwa, jeśli spłata następuje w walucie obcej.

3/ W przypadku spłaty kredytu w złotych, spłata następuje w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, przy czym do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu i w momencie spłaty.

4/ W przypadku, gdy Kredytobiorca wskaże w (...) walutę kredytu jako walutę spłaty, a dokona wpłaty na rachunek osobisty lub obsługi kredytu w złotych z dyspozycją na spłatę raty, Bank nie zrealizuje tej dyspozycji jako niezgodnej z niniejszą Umową,

5/ W przypadku deklaracji spłaty w walucie kredytu, gdy klient dokonuje wpłaty gotówki bezpośrednio na walutowy rachunek obsługi kredytu:

a) wpłaty przyjmowane są w Oddziałach i P. Banku, prowadzących operacje gotówkowe w walutach obcych,

b) operacje w walutach obcych nie obejmują bilonu,

6/ Spłata zaległej raty lub odsetek wykonywana jest z datą wpływu środków, przy czym w przypadku kredytów indeksowanych, spłacanych w złotych w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, do przeliczeń spłacanej

zaległej kwoty, stosuje się kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów, obowiązującej w Banku w dniu i w momencie spłaty.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż postanowienia zawarte w **§1 ust. 1 (...)** i **§1, 16, 19 (...)** określające klauzule przeliczeniowe są niedozwolonymi postanowieniami umownymi w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Wobec powyższego należy rozważyć, jaki skutek dla ważności umowy ma wyeliminowanie powyższych klauzul przeliczeniowych, czy łącząca strony umowa kredytowa pozbawiona klauzul waloryzacyjnych może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie.

W ocenie Sądu nie można uznać za zgodnego z wymogami dobrej wiary postanowienia umowy stanowiącego podstawę do obciążenia ryzykiem kursowym kredytobiorcę, jeżeli taki kredytobiorca poprzez treść projektu umowy: nie został uświadomiony, że ze skorzystaniem z kredytu wiąże się nieograniczone i nieprzewidywalne ryzyko kursowe, które może doprowadzić do sytuacji, gdy spłata kredytu będzie przerastać możliwości ekonomiczne kredytobiorcy; nie zapoznał się z symulacją obrazującą wzrost kosztów obsługi spłaty kredytu i samego zadłużenia kredytowego w sytuacji silnej deprecjacji złotówki i wzrostu oprocentowania, aby mógł sobie uświadomić – w oparciu o konkretne liczby i kwoty – jakie grozić mu będzie zadłużenie oraz koszty obsługi spłaty kredytu w przypadku „zmaterializowania się” ryzyka kursowego.

Treść łączącej strony umowy nie spełnia powyższych wymogów. Powodowie wprawdzie podpisali oświadczenie, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty (...) w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko. Jednakże powyższego zapisu nie można uznać za informację która rzeczywiście uświadamiałaby powodów jako kredytobiorcom skalę ryzyka kursowego i wpływ znaczącego wzmocnienia się waluty (...) i wzrostu oprocentowania na wysokość zadłużenia, rat kredytowych i obsługi spłaty kredytu.

Rażące naruszenie interesów konsumenta wynika natomiast przede wszystkim z nierównomiernego rozłożenia ryzyka kursowego, przejawiającego się w przerzuceniu praktycznie całego ryzyka na pozwanych jako kredytobiorców, co było generowane przez klauzule wyliczające należności. Na skutek tych postanowień wymagalne należności powodów zostały uzależnione od bieżącego kursu (...). Powodowie zostali wystawieni na nieograniczone ryzyko kursowe, podczas, gdy ryzyko kursowe Banku, gdyby nawet nie zabezpieczył się przed nim, co najwyżej teoretycznie ograniczało się do spadku kursu (...)/PLN do poziomu zerowego.

W świetle przedstawionej powyżej argumentacji należy wskazać, iż o niedozwolonym charakterze Klauzul Przeliczeniowych świadczy nie tylko arbitralne prawo Banku do ustalania przez siebie kursów (...)/PLN, ale przede wszystkim przerzucenie na powodów ryzyka kursowego, o którego potencjalnych negatywnych skutkach i ich skali oraz prawdopodobieństwie wystąpienia, powodowie nie zostali uświadomieni przez Bank. Odwołując się do orzecznictwa (...), w tym wyroku z dnia 3 października 2019r. w sprawie C-260/18 (K. D. i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank, pkt 59-61) należy wskazać, iż zgodnie z dotychczasową linią orzecznictwa, uzupełnienie umowy o postanowienia wywodzone z ogólnych reguł prawa cywilnego jest niedopuszczalne. Wypełnienie luki powstałej po eliminacji nieuczciwych postanowień umownych jest możliwe tylko i wyłącznie, gdy zostaną spełnione kumulatywnie następujące warunki: brak uzupełnienia umowy prowadzi do upadku całej umowy, upadek umowy byłby niekorzystny dla konsumenta, istnieją przepisy dyspozytywne, które określają, jaki sposób ustawodawca uznał za modelowe ukształtowanie praw i obowiązków stron danego stosunku prawnego, a uregulowanie takie korzysta z domniemania uczciwości. W ocenie Sądu przedmiotowa umowa kredytowa pozbawiona mechanizmu indeksacji jest umową, która nie może nadal skutecznie funkcjonować w obrocie. Podzielając argumentację zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019r. (V CSK 382/18), należy wskazać, iż zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy. Indeksacja jest elementem przedmiotowo istotnym dla tego rodzaju umów. Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W ocenie Sądu zasadnym jest przyjęcie, że opisane wyżej klauzule

waloryzacyjne (odniesienie do innej waluty) i tzw. spready (różne kursy tej waluty) „określają główne świadczenia stron” umowy kredytu bankowego (indeksowanego) w rozumieniu art. 385 ¹§ 1 k.c. Odnoszą się one bowiem bezpośrednio elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu bankowego. Odwołując się do argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu przywołanego powyżej orzeczenia Sądu Najwyższego o zaniknięciu ryzyka kursowego można mówić, gdy na skutek eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji, dojdzie do przekształcenia kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany wg stawki powiązanej ze stawką LIBOR. Jednakże taka daleko idące przekształcenie umowy prowadzi do powstania umowy o odmiennej istocie i charakterze. Oznacza to, że po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych, utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością.

Stwierdzenie abuzywności postanowień umownych powoduje zatem, w ocenie Sądu, że przedmiotowa umowa jest nieważna *ex tunc* i *ex lege*. Eliminacja ze stosunku prawnego postanowień uznanych za abuzywne prowadzi bowiem do zniweczenia całego stosunku prawnego. Powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności łączącej ich z pozwanym umowy kredytowej, niezależnie od zasadności zgłoszonego żądania zasądzenia zwrotu nienależnego świadczenia. Powodowie mają przy tym świadomość skutków prawnych i finansowych stwierdzenia nieważności umowy. Strony łączy bowiem stosunek prawny o charakterze długoterminowym, który nie został jeszcze, zgodnie z jego treścią wykonany. Stwierdzenie nieważności umowy przesądza w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania świadczeń na rzecz banku w przyszłości, daje zatem podstawę do zaprzestania spłaty kolejnych rat kredytu. Ustalające orzeczenie Sądu usuwa więc wątpliwości co do istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia Banku wynikające z umowy.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. orzekł jak w wyroku, a mianowicie stwierdził, iż umowa o Kredyt Mieszkaniowy (...) Nr (...)11- (...) zawarta dnia 26.05.2011 roku pomiędzy powodami M. B. i P. B., a sprzedawcą prawnym pozwanego tj. (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G. jest nieważna w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę poniesionych przez nich kosztów procesu w łącznej wysokości 11.834,00 zł, w tym: 1.000 zł z tytułu opłaty sądowej od pozwu oraz 10.834,00 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego wraz z opłatami skarbowymi od pełnomocnictwa i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

SSO Renata Lech

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować zwrot akt w kontrolce terminowości sporządzania uzasadnień;
2. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego;

Dnialistopada 2023 roku

SSO Renata Lech